

אפרים אליעזר גרשון קליין

קינות בני ישיבה תשפ"ג

CHILD'S PLAY: THE UNIQUE OPPORTUNITY THE SUKKAH AFFORDS US

1. סנהדרין עא.

כמאן אזלא הא דתניא: עיר הנדחת לא היתה ולא עתידה להיות ולמה נכתבה - דרוש וקבל שכו. כמאן - כרבי אליעזר, דתניא, רבי אליעזר אומר: כל עיר שיש בה אפילו מזוזה אחת - אינה נעשית עיר הנדחת. מאי טעמא - אמר קרא ואת כל שללה תקבץ אל תוך רחבה ושרפת באש, וכיון דאי איכא מזוזה לא אפשר, דכתיב דלא תעשון כן לה' אלהיכם. אמר רבי יונתן: אני ראיתה, וישבתי על תילה.

2. רמב"ם הלכות עבודה זרה דו.

והיאך דין עיר הנדחת...נמצאו רובה מעלין אותן לבית דין הגדול וגומרין שם דינם והורגין כל אלו שעבדו בסייף, ומכין את כל נפש אדם אשר בה לפי חרב טף ונשים אם הודחה כולה, ואם נמצאו העובדים רובה מכים את כל הטף ונשים של עובדים לפי חרב

3. כסף משנה שם

ודע שמומכין כל נפש אדם מתחיל ענין ואומר שאם הודח כלה מכין כל נפש אדם שבה לפי חרב ואם הודח רובה ולא כלה מכין טף ונשים של עובדים. ומ"מ צ"ע מנ"ל שמכין טף ונשים דאי מדכתיב הכה תכה את יושבי העיר הא אצטריך לכמה ישהה בעיר ויצטרף עמהם ואפשר דמהחרם אותה כל אשר בה נפקא, ובעל מ"ע כתב שחכמי לוניל השיבוה לר"מ הלוי שראיה לדברי רבינו מדגרסינן בספרי הכה תכה את יושבי העיר מכאן אמרו חכמים וכו' (עיין במגדל עוז בד"ה וכבר תמה ר"מ הלוי וכו') וקצת דברים אלו אינן נ"ל:

4. מנחת חינוך תסד.כא

והנה לדעת הר"מ דהורגין נשים וטף צריך לעיין דהנה מבואר במכות דף ב' דעדים ב"ג וב"ח אין אומרים יעשה זה ב"ג וכו' ואמרי' בגמ' דכתיב ועשיתם לו כאשר זמם ולא לזרעו ואם נעשה לו כאשר זמם נפסל זרעו גם כן ומקשינן ונפסל לו ולא לזרעו ומתרץ בעינן כאשר זמם לעשות וליכא וע' בתוס' שם בד"ה בעינן כאשר וכו' וה"ה דדרשינן לו ולא לאשתו והתוס' בדיבור המתחיל מעידין הקשו א"כ איך יעשה ב"ג עפ"י הא הוי עדות שאא"ל דהעדים לא יעשו ב"ג ותירצו כיון דלוקין שפיר נתקיים דין הזמה ודוקא בלאו אבל בזממו להרוג את הנפש לא הוי יכול להזימה מחמת המלקות ע"ש. ועוד תרצו דגבי עדות ב"ג לא בעינן כלל שיכול להזימה דמהיכי נפקא לן דבעינן יכול להזימה מכאשר זמם וע"ז לא קאי כאשר זמם דלא משכחת לה בשום צד וכו' אם כן כאן אם העדים העידו על הרוב או אותם עדים שמעידים על אותן אנשים שמשלימים לרוב וע"י נגמר הדין דהורגין הנשים והטף של כל העובדים א"כ אם יזימו אותם בודאי לא נהרוג הנשים והטף של הזוממים דועשיתם לו ולא לאשתו ולזרעו וא"כ ממילא לא

אפרים אליעזר גרשון קליין

קינות בני ישיבה תשפ"ג

CHILD'S PLAY: THE UNIQUE OPPORTUNITY THE SUKKAH AFFORDS US

יהרגו הזוממים ג"כ דבעינן כאשר זמם וליכא א"כ הדר הו"ל עדות שאאי"ל וכאן לא שייך כיון דלוקין הא זממו להרוג נפשות א"כ עהנ"ד האיך משכחת לה הא הוי עדות שאאי"ל. ולתירוץ השני של התוס' דכאשר זמם לא קאי על ב"ג דלא משכחת לה בשום צד אבל בנערה המאורסה בסנהדרין ד"מ משכחת לה בהתרו אם כן בלא התרו אינה נהרגת הנערה דהו"ל עדות שאאי"ל א"כ כאן משכחת לה הזמה באין לאנשי העיר נשים וטף א"כ עכ"פ ביש להם נשים וטף צריך עדות שאי"ל דעלי' קאי כאשר זמם. א"כ ביש להם נשים וטף האיך משכחת לה דיהרגו העיר והנשים והטף הא הו"ל עדות שאאי"ל דאם יזמו אינן נהרגין הנשים והטף של הזוממים דכתיב לו ולא לזרעו וכו' והם עצמם ג"כ אינן נהרגין דבעינן כאשר זמם א"כ האיך משכחת לה עהנ"ד רק באין להם נשים וטף אבל ד"ז דנהרגים נשים וטף האיך משכחת לה אדרבה ביש להם נשים וטף גם האנשים אינן נהרגין כלל. והנה כתבתי לך דבאין להעיר טף ונשים הוי עדות שיכול להזימה אל יקשה לך א"כ למה כתבו התוס' דב"ג ל"מ לה כאשר זמם הא משכחת באין לו אשה ובנים או שאין להעדים אשה ובנים. ז"א דשם אפשר יהיה לו אח"כ אשה ובנים וע"י עדותו יפסול אותם וגם העדים אם יפסול יפסל ג"כ אשה ובנים הבאים אח"כ אבל כאן דאנשים נהרגין ואם אין להם נשים וטף לא רצו להרוג רק אותם ומשכחת לה שפיר דין הזמה וז"פ.

ואכתוב עוד הפעם הקושיא בקיצור האיך משכחת לה דהורגין הנשים והטף אדרבה כיון דהם רצו להרוג הנשים א"כ אם יזמו לא יהרגו הנשים והטף שלהם דכתיב ועשיתם לו וכו' א"כ הו"ל כמו עדות ב"ג והתוס' הקשו האיך משכחת לה דיהי' ב"ג ע"פ העדות ובעדות לא נקיים הזמה הו"ל עדות שאאי"ל ותירצו דב"ג כיון דהוי לאו והעדים לוקין הו"ל שפיר דין הזמה א"כ כאן הוא עדות נפשות והעדות לא יהרגו כלל א"כ אף האנשים של עהנ"ד אינן נהרגין ול"מ עהנ"ד אם לא באין לאנשי העיר טף ונשים כלל דהוי יכול להזימה דלא רצו להרוג רק העובדים ויכול להזימה דנעשה להם הדין הזה. ולתירוץ שני של התו' דב"ג ל"ב כאשר זמם אם כן א"צ כלל יכול להזימה א"כ כאן משכחת לה באין להם טף ונשים אם כן קאי כאשר זמם בעהנ"ד א"כ ביש להם הו"ל עדות שאאי"ל ול"מ דאין הורגין הטף וכו' אלא אף האנשים האיך נוכל להרוג כיון דלא יתקיים דין הזמה דלו כתיב וכו' כמו בב"ג...

5. רשימות שיעורים סוכה כח.

שם. משנה - וסיכך על גבי המטה בשביל קטן. וצ"ע, היאך שייכת מצוה בתינוק בסוכה - הרי התינוק מתעסק גמור במצוה ואין ישיבתו מעשה מצוה כלל.

ונראה ליישב עפ"מ שמצינו ברמב"ן על התורה (דברים פרק ל"א פסוק י"ג) שתי דעות בנוגע למצות הקהל לתינוקות אם מביאים את התינוקות יונקי שדים או רק את אלה שהגיעו לחינוך. דין דב"ש ניתן להשוות לשיטה הסוברת שמביאים גם את התינוקות יונקי שדים להקהל. המצוה היא של המביאים - ליתן שכר למביאייהם - ולא של התינוקות עצמם.

אפרים אליעזר גרשון קליין

קינות בני ישיבה תשפ"ג

CHILD'S PLAY: THE UNIQUE OPPORTUNITY THE SUKKAH AFFORDS US

דרך אגב בנוגע לקטנים בעיר הנדחת, הי' אומר ר' חיים זצ"ל שמסתבר כרמ"ה המפרש שהורגים רק את הקטנים שעבדו ע"ז (ועיין בתוספתא בסוף מס' סנהדרין שכן משמע לפי שיטת ר"א) מפני שמעשה עבירה של קטן נחשב עבירה. ראייה שיש לקטנים חטאים שהרי קטן הבא על שפחה חרופה מביא קרבן והיא לוקה על ידו לרמב"ם (פ"ג מאיסורי ביאה הל"ז, ועיין בראב"ד שם). ואף על פי שקטנים שעברו עבירות אחרות פטורים מפני שלא בני עונשים נינהו, אבל שפחה חרופה ועיר הנדחת שונות ונענשים קטנים על רשעתם. ובכך מתורצת קושית המנ"ח המקשה דאם הורגים קטני עיר הנדחת מפני חטאי אבותיהם הוי עדי עיר הנדחת עדים שאי אתה יכול להזימם, שהרי א"א להרוג את בני העדים הנמצאים זוממין. אך לפי דעת הגר"ח זצ"ל הקטנים נהרגים דוקא מחמת רשעתם ולא מחמת רשעת אבותיהם, והוי העדים עדות שאתה יכול להזימם.

6. דברים לא.יב

הַקֹּהֵל אֶת־הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְהַטָּף וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וְלְמַעַן יִלְמְדוּ וַיִּרְאוּ אֶת־יְקוֹק אֱלֹהֵיכֶם וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

7. חגיגה ג.

תנו רבנן: מעשה ברבי יוחנן בן ברוקה ורבי אלעזר (בן) חסמא שהלכו להקביל פני רבי יהושע בפקיעין, אמר להם: מה חידוש היה בבית המדרש היום? אמרו לו: תלמידך אנו, ומימך אנו שותין. אמר להם: אף על פי כן, אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש, שבת של מי היתה? - שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה. - ובמה היתה הגדה היום? אמרו לו: בפרשת הקהל. - ומה דרש בה? הקהל את העם האנשים והנשים והטף אם אנשים באים ללמוד, נשים באות לשמוע, טף למה באין? כדי ליתן שכר למביאיהן. - אמר להם: מרגלית טובה היתה בידכם ובקשתם לאבדה ממני!

8. רמב"ן דברים לא.יג

ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו - הם הטף, כי ישמעו וישאלו, והאבות ירגילום ויחנכו אותם. כי אין הטף הזה יונקי שדים, אבל הם קטני השנים הקרובים להתחנך, וזה טעם ולמדו ליראה - בעתיד, כי למעלה אמר ולמדו ויראו - אבל רבותינו אמרו (חגיגה ג א), האנשים ללמוד והנשים לשמוע, והטף למה בא, ליתן שכר למביאייהם:

9. סוכה כח.

משנה...קטן שאינו צריך לאמו - חייב בסוכה. מעשה וילדה כלתו של שמאי הזקן, ופיחת את המעזיבה וסיכך על גבי המטה בשביל קטן.

אפרים אליעזר גרשון קליין

קינות בני ישיבה תשפ"ג

CHILD'S PLAY: THE UNIQUE OPPORTUNITY THE SUKKAH AFFORDS US

10. ויקרא כג.מב

בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל־הָאֶזְרַח בְּיִשְׂרָאֵל יֹשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת:

11. סוכה ב.

ורבא אמר: מהכא בסכת תשבו שבעת ימים. אמרה תורה: כל שבעת הימים צא מדירת קבע ושב בדירת עראי. עד עשרים אמה - אדם עושה דירתו דירת עראי, למעלה מעשרים אמה - אין אדם עושה דירתו דירת עראי, אלא דירת קבע. אמר ליה אביי: אלא מעתה, עשה מחיצות של ברזל וסיכך על גבן - הכי נמי דלא הוי סוכה? - אמר ליה, הכי קאמינא לך: עד עשרים אמה, דאדם עושה דירתו דירת עראי, כי עביד ליה דירת קבע - נמי נפיק. למעלה מעשרים אמה, דאדם עושה דירתו דירת קבע, כי עביד ליה דירת עראי - נמי לא נפיק.